Lietas Nr. 11092003010
Lietas arhīva Nr. SKK-0330-14

**LĒMUMS**

Rīgā 2014.gada 16.septembrī

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis P.Opincāns,

tiesnese A.Nusberga,

tiesnesis V.Čiževskis

izskatīja lietu rakstveida procesā sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurores K.Petrovskas kasācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 23.janvāra spriedumu un

**k o n s t a t ē j a**

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2013.gada 8.februāra spriedumu

**/D.S./**, /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 275.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar piespiedu darbu uz 80 stundām;

Ar Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 23.janvāra spriedumu Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2013.gada 8.februāra spriedums atcelts.

/D.S./ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 275.panta pirmās daļas atzīts par nevainīgu un attaisnots.

*Ar pirmās instances tiesas spriedumu /D.S./ atzīts par vainīgu un sodīts par dokumenta, kas piešķir tiesības, viltošanu.*

2008.gadā laika posmā no 11.novembra līdz 5.decembrim, pirmstiesas izmeklēšanas gaitā precīzāk nenoskaidrotā laikā un vietā, /D.S./, apzinoties, ka nav tiesīgs sniegt pilnvaru /D.G./vārdā, realizēja savu noziedzīgo nodomu, kas vērsts uz dokumenta (pilnvaras) viltošanu. /D.S./ ar roku izpildīja pilnvaras tekstu, ar ko tiek piešķirtas pilnvaras /D.K./ uz nenoteiktu laiku pārstāvēt visās valsts un pašvaldības iestādēs /D.G./, pēc kā pats pašrocīgi parakstījās pilnvarotāja, Austrālijas pilsoņa /D.G./ vārdā.

*Šādas /D.S./ darbības pirmās instances tiesā kvalificētas pēc Krimināllikuma 275. panta pirmās daļas.*

Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurore K.Petrovska iesniegusi kasācijas protestu, kurā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti secinājusi, ka /D.S./ darbībās nav Krimināllikuma 275.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva, proti, ka iztrūkst noziedzīgā nodarījuma priekšmets.

Apelācijas instances tiesa nepamatoti secinājusi, ka dokumenta jēdziens Krimināllikuma 275.panta izpratnē ir sniegts Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumos Nr.154 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība", kas bija spēkā nodarījuma

izdarīšanas brīdī.

Prokurore atsaucas uz Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta lēmumā lietā Nr.SKK-486/08 pausto viedokli, kurā norādīts, ka likumdevējs Krimināllikuma 275.panta dispozīciju nav veidojis kā blanketu dispozīciju ar atsauci uz citu normatīvo aktu. Līdz ar to tiesai, izlemjot, vai konkrētās personas darbības satur Krimināllikuma 275.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, ir jāvērtē, vai dokuments ir atzīstams par tādu, kas piešķir tiesības vai atbrīvo no pienākumiem.

Prokurore norāda, ka no cilvēktiesību viedokļa pilnvaras izdošana ir vienpusējs tiesisks darījums, jo sastāv no vienas personas gribas izteikuma. Pilnvara piešķir pilnvarniekam tiesības stāties tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām pilnvarotāja vārdā.

Prokurore atsaucas uz Civillikuma 1492., 1493.pantu un secina, ka pilnvaras vienīgais obligātais rekvizīts atbilstoši Civillikumam ir pilnvaras devēja paraksts. Turklāt juridiskajā literatūrā atzīts, ka uz tiesisko darījumu formu neattiecas „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi", jo tiesisko darījumu formas prasības ir izsmeļoši noregulētas Civillikumā un citos likumos.

Apelācijas instances tiesa, atzīstot, ka pilnvara nesatur visus nepieciešamos rekvizītus, lai to uzskatītu par dokumentu, kas piešķir tiesības, nav vērtējusi, vai /D.S./ darbībās nav saskatāms Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 275.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvs, kas, ņemot vērā Krimināllikuma 15.panta sesto daļu, būtu pamats kriminālprocesa izbeigšanai.

Prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka /D.S./, sastādot pilnvaras tekstu un izpildot parakstu /D.G./vārdā, tieši piedalījās pilnvaras viltošanā, savukārt iztrūkstošos rekvizītus nepieciešamības gadījumā varēja pierakstīt klāt persona, kurai /D.S./ pilnvaru nodeva iesniegšanai policijā.

Prokurore norāda, ka apelācijas instances tiesa spriedumā konstatēja, ka /D.S./ sastādītā pilnvara konkrētajā lietā neradīja nekādas tiesības, jo tās jau bija piešķirtas pirms pilnvaras sastādīšanas un pirms tās iesniegšanas policijas iestādē. Prokurore uzskata, ka šādam apelācijas instances tiesas secinājumam nav izšķirošas nozīmes noziedzīga nodarījuma sastāva esamības vai neesamības konstatēšanā, jo, kā norādīts Krimināllikuma zinātniski praktiskā komentārā „noziedzīgais nodarījums ir pabeigts ar dokumenta (zīmoga, spiedoga) izgatavošanas vai falsifikācijas brīdi neatkarīgi no tā, vai viltotais dokuments izmantots".

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir atceļams.

Augstākā tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesas attaisnojošā sprieduma motīvi ir kļūdaini.

Apelācijas instances tiesa konstatējusi: „Neapšaubot to, ka tieši /D.S./ sastādīja un parakstīja pilnvaru, tiesu kolēģijas ieskatā, pilnvarai nebija juridiska spēka, jo tā nesaturēja visus tos rekvizītus, kas kā minimālās prasības nepieciešamas jebkuram dokumentam – pilnvarā nav sastādīšanas datuma, nav norādīts dokumenta izstrādāšanas, pieņemšanas un parakstīšanas vietas nosaukums, nav dokumenta numura."

Augstākā tiesa norāda, ka no civiltiesību viedokļa pilnvaras izdošana ir vienpusējs tiesisks darījums, jo sastāv no vienas personas gribas izteikuma. Pilnvara piešķir tiesības pilnvarniekam stāties tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām pilnvarotāja vārdā.

Civillikuma 1492.pants nosaka, ka rakstisku darījumu aktus var sastādīt tādā formā kā katrs vēlas, pie tam nav vajadzīgas nekādas sevišķas formalitātes un darījuma dalībnieki nav saistīti ne ar kādiem paraugiem.

Atbilstoši Civillikuma 1493.panta nosacījumiem, lai akts būtu spēkā, kā tā būtisks piederums vajadzīgs vienpusējiem darījumiem sasaistītā vai viņa vietnieka paraksts, bet pārējiem – visu darījuma dalībnieku vai arī viņu vietnieku paraksts.

Prokurores kasācijas protestā pamatoti norādīts, ka uz tiesisko darījumu formu nav attiecināmi „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi", jo tiesisko darījumu formas prasības ir izsmeļoši noregulētas Civillikumā un citos likumos. (*K.Balodis.Ievads civiltiesībās. – Rīga:Zvaigzne ABC,2007,201-202 lpp.*).

Augstākā tiesa norāda, ka pilnvarojuma līgums ir dokuments ar juridisku nozīmi, un šis līgums satur visas šim līgumam nepieciešamās sastāvdaļas.

Tādējādi ir atzīstams, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu, kas ir par pamatu apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

No lietas materiāliem redzams, ka persona /D.G./ nav izteicis pretenzijas sakarā ar viņa vārdā sastādīto pilnvaru. Turklāt 2009.gada 4.martā /D.G./ pie zvērināta notāra apstiprinājis pilnvaru tai pašai personai (/D.K./), kura bija norādīta iepriekš viņa vārdā sastādītajā pilnvarā.

Civillikuma 2329.pantā noteikts, ja kāds vēlāk apstiprina savu lietu vešanu, kas uzsākta vai nobeigta bez viņa uzdevuma, tad lietveža tiesiskais stāvoklis ar to nepārgrozās, bet attiecībā uz lietu vešanas apstiprinātāju piemērojami pilnvarojuma līguma noteikumi.

Izskatot lietu no jauna, apelācijas instances tiesai lietā jāizvērtē minētie apstākļi un apdraudēto tiesisko attiecību kaitīguma pakāpe.

Apsūdzētajam/D.S./ lietā drošības līdzeklis nav noteikts.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

**nolēma**

Atcelt Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 23.janvāra spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

| | |
|---|---|
| Tiesnesis | P.Opincāns |
| Tiesnese | A.Nusberga |
| Tiesnesis | V.Čiževskis |